

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The unbearable lightness of clitics

Ionova, A.

Citation

Ionova, A. (2020, January 23). *The unbearable lightness of clitics*. LOT dissertation series. LOT, Amsterdam. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/83258>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/83258>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/83258> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Ionova, A.

Title: The unbearable lightness of clitics

Issue Date: 2020-01-23

Samenvatting in het Nederlands

De ondraaglijke lichtheid van clitics

Dit proefschrift onderzoekt de interactie tussen verschillende soorten fonologisch zwakke elementen (*clitics*) en verschillende vormen van ellipsis (met name *VP-ellipsis* en *sluicing*). De kernvraag is wat deze interactie ons kan vertellen over wanneer ellipsis en cliticisatie plaatsvinden. Er wordt vooral gekeken naar Slavische talen, met name het Servo-Kroatisch, het Sloveens, en het Russisch.

Wanneer ellipsis plaatsvindt is een lastige vraag. Op het eerste gezicht lijkt ellipsis slechts het niet uitspreken van een overbodig onderdeel van een zin te zijn: het enige verschil tussen (1a) en (1b) is dat die laatste herhaling vermijdt van het onderdeel van de zin dat makkelijk begrepen kan worden zonder dat het uitgesproken wordt (dat onderdeel is de deelzin *denkt dat ik mijn proefschrift kan afronden*).

- (1) a. Lisa denkt dat ik mijn proefschrift kan afronden, en Anikó denkt dat ik mijn proefschrift kan afronden.
b. Lisa denkt dat ik mijn proefschrift kan afronden, en Anikó ook.

Over het algemeen wordt er echter aangenomen dat zinnen met ellipsis, zoals (1b), een syntactische structuur hebben die niet uitgesproken wordt:

- (2) Lisa denkt dat ik mijn proefschrift kan afronden en Anikó denkt ook [~~dat ik mijn proefschrift kan afronden~~].

Als we dit aannemen, wordt duidelijk dat ellipsis een effect heeft op de fonologische vorm van een zin: op één of andere manier vertelt het de grammatica om zich niet aan de regels te houden, en een onderdeel van

de zin niet uit te spreken. De vraag is nu of ellipsis ook bestaat in andere onderdelen van de grammatica. Dit wordt bedoeld met de vraag wanneer ellipsis plaatsvindt: vindt ellipsis alleen plaats in de fonologie, of gebeurt het al eerder, in de syntaxis? Verschillen in dit opzicht verschillende soorten ellipsis van elkaar? Verschillen talen van elkaar in dit opzicht?

Een ander proces waarvan het niet helder is wanneer het plaatsvindt is cliticisatie. Clitics zijn elementen die zogenaamd ‘vastplakken’ aan andere, onafhankelijke woorden. Ze worden vaak prosodisch gedefinieerd: clitics zijn woorden die geen eigen klemtoon hebben, en gedwongen worden te combineren met een aangrenzend woord (de ‘gastheer’) tot een prosodisch geheel. Net als bij ellipsis valt het niet te ontkennen dat cliticisatie een fonologische component heeft. Maar wederom is de vraag of cliticisatie ook plaatsvindt in de syntaxis: hebben fonologische clitics ook speciale syntactische eigenschappen? Verschillen clitics van elkaar in dit opzicht? Verschillen talen van elkaar?

Dit proefschrift verschaft inzicht in de eigenschappen van cliticisatie en het moment waarop ellipsis plaatsvindt, en ziet eruit als volgt.

Hoofdstuk 1 introduceert de belangrijkste concepten die we nodig hebben om de rest van het proefschrift te kunnen begrijpen. Het eerste deel van het hoofdstuk gaat over het grammaticamodel in de Minimalistische benadering (waarbij de syntaxis de centrale component is die een wisselwerking met de interfaces PF en LF tot stand brengt), het Distributed Morphology framework, dat ervan uitgaat dat lexicale elementen pas laat in de derivatie toegevoegd worden, en over de vertaling van de syntactische structuur naar de prosodie. Het tweede deel richt zich op verschillende benaderingen van het moment waarop ellipsis plaatsvindt, en met name op de benadering die uitgaat van PF-deletie, waarin het een volledige syntactische structuur is die verwijderd wordt op PF.

Hoofdstuk 2 bespreekt clitics en de moeilijkheden bij het definiëren van clitics. Het geeft een overzicht van bestaande benaderingen over de wisselwerking tussen syntaxis en prosodie, waarbij ik me met name richt op de *Prosodic Hierarchy* benadering die ik overneem in het proefschrift. De bijzondere status van clitics in de prosodische structuur, en de potentiële problemen waartoe dit leidt, worden besproken. Het laatste deel van het hoofdstuk introduceert de *second position clitics*, ofwel clitics die op de tweede positie staan, wat het onderwerp is van de twee hoofdstukken die volgen.

In **hoofdstuk 3** richt ik me op het fenomeen van de second position clitics in het Servo-Kroatisch, en op het voortdurende debat over de vraag hoe, en belangrijker nog, wanneer clitics op de tweede positie worden geplaatst. Ik heb een online onderzoek gedaan naar grammaticaliteitsoordelen om de verdeeldheid over de data weg te nemen. De resultaten van

het onderzoek laten zien dat pronominale second position clitics in het Servo-Kroatisch niet achter kunnen blijven na ellipsis. Op basis van een analyse van de interactie tussen VP-ellipsis en de plaatsing van clitics in het Servo-Kroatisch beargumenteer ik dat cliticisatie op de tweede positie in het Servo-Kroatisch een fonologisch fenomeen is, en dat pronominale elementen alleen als clitics op de tweede positie terecht kunnen komen tijdens de post-syntactische derivatie.

In **hoofdstuk 4** vergelijk ik second position clitics in het Servo-Kroatisch met die in het Sloveens, en ik laat zien dat de interactie tussen clitics en ellipsis nieuwe verschillen tussen de talen aan het licht brengt. De data laten zien dat pronominale clitics in het Sloveens, in tegenstelling tot die in het Servo-Kroatisch, altijd moeten achterblijven na ellipsis. Bovendien laten andere afwijkende eigenschappen van Sloveense clitics (bijvoorbeeld dat ze een eigen klemtoon kunnen krijgen bij polariteitsfocus) zien dat clitics in het Sloveens een aparte syntactische positie innemen. Op basis van deze gegevens beargumenteer ik dat cliticisatie op de tweede positie in het Sloveens syntactisch is.

Hoodstuk 5 richt zich op een enigzins ander fenomeen, namelijk weglating van een voorzetsel bij sluicing in het Russisch. Het Russisch is één van de talen die zich niet lijkt te houden aan de *Preposition Stranding Generalization* van Merchant (2001). Ik analyseer de beperkingen op voorzetselweglating en ik laat zien dat ze volledig prosodisch zijn. Dit vormt de basis voor mijn conclusie dat voorzetselweglating een geval is van late (post-syntactische) ellipsis. De operatie die leidt tot voorzetselweglating wordt geactiveerd na de standaard TP-ellipsisoperatie, en kan ervoor zorgen dat een voorzetsel ellipsis ondergaat wanneer het een prosodisch woord is (d.w.z. wanneer het geen clitic is).

Tot slot geeft **hoofdstuk 6** een samenvatting van de onderwerpen die in het proefschrift besproken zijn, en oppert vragen voor toekomstig onderzoek.